

Getekend

SPOREN
VAN
KINDERMIS-
HANDELING

 BOOKS

Gijs Wanders
Herman van Hoogdalem

Gijs Wanders
Interviews

Herman van Hoogdalem
Portretten

Peter Boersma
Vormgeving

Op initiatief van
Hameeda Lakho

Getekend

SPOREN
VAN
KINDERMIS-
HANDELING

Voorwoord

Kindermishandeling is een heftig onderwerp, niet passend bij een beschaafde samenleving. Maar de cijfers liegen niet. Gemiddeld zit in elke Nederlandse schoolklas één kind dat is mishandeld en/of misbruikt. Ik mag niet wegstijgen.

De verhalen die we hebben opgetekend ont-hullen een duister bestaan achter de voordeur. Ze laten zien hoe kinderen, onschuldig en kwetsbaar, proberen te overleven. Met hun mond op slot. Uit schaamte, uit loyaliteit met de ouders, uit angst niet geloofd te worden.

Tijdens de gesprekken vroeg ik me vaak af: hoe kun je kindermishandeling of -misbruik signaleren als de slachtoffers zwijgen? Inmiddels weet ik het antwoord: door nog beter te kijken en te luisteren, door hun vertrouwen te winnen.

Hun veerkracht, toen als kind en nu als volwas-sene, heeft indruk op me gemaakt. Ik begrijp waarom ze alsnog het slot van hun mond halen: het is een noodsignaal naar de samenleving, een steun aan lotgenoten, en een bevrijding van zichzelf.

Gijs Wanders

Om als volwassene die als kind is mishandeld een volwaardig leven op te bouwen is ontzettend moeilijk. Het ontbreken van veiligheid, geborgenheid en liefde heeft plaats gemaakt voor een jarenlange zoektocht naar verwerking, erkenning en acceptatie. Niet alleen de emotionele schade is voor slachtoffers groot. De schade van kindermishandeling kost de Nederlandse overheid jaarlijks 1 miljard euro en de kosten van de onontdekte gevolgen van misbruik bedragen voor de Nederlandse gezondheidszorg 3 miljard euro per jaar.

Door het vertellen van ons persoonlijke verhaal geven wij een stem aan al die andere kinderen en volwassenen die te maken hebben met kindermishandeling. Het vertellen van het grote geheim en het delen van de verhalen helpen om het alles-overheersende gevoel van leegte, eenzaamheid en verlies te verwerken en te dragen op de lange weg naar herstel.

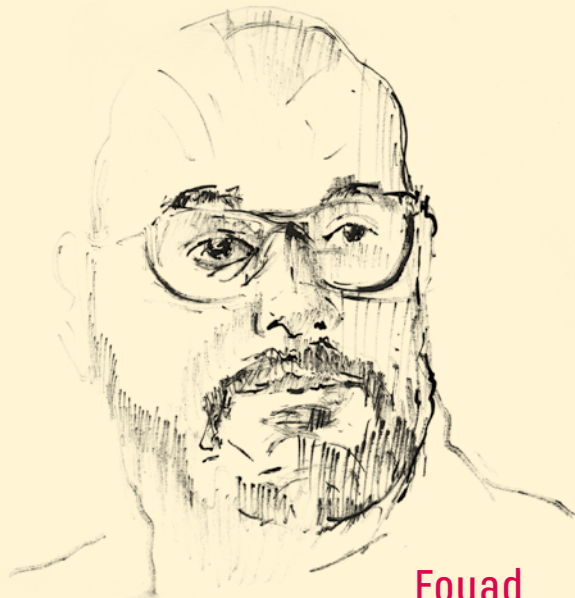
Kindermishandeling is niet iets waarvoor je je hoeft te schamen als slachtoffer. Het is niet jouw schuld en het komt voor bij alle rangen en standen van de bevolking. Met *Getekend – sporen van kindermishandeling* doorbreken wij moedig ons zwijgen.

Hameeda Lakho

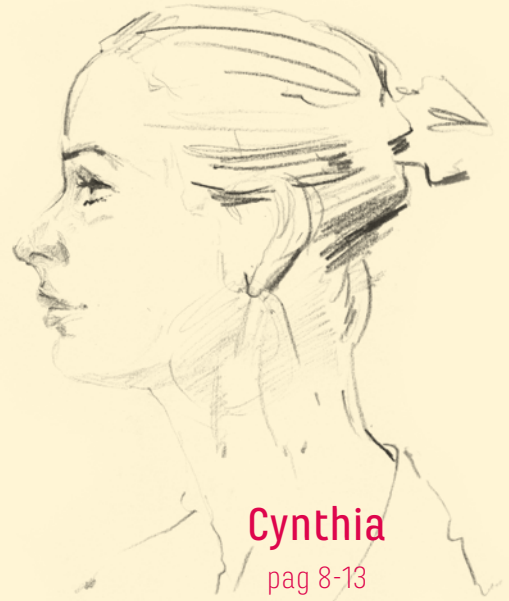
Terwijl zij vertellen, mag ik kijken, tekenen en luisteren. Bewogen gezichten, terug in een pijnlijk vroeger.

Van iedereen maak ik verschillende snelle schetsen die, naar ik hoop, recht doen aan de kwetsbaarheid van toen en de kracht van nu.

Herman van Hoogdalem

Fouad
pag 38-43

Cynthia
pag 8-13

Mary Jane
pag 14-19

Yassine
pag 56-61

Inhoud

Lana

pag 26-31

Hameeda

pag 50-55

Jurgen

pag 20-25

Sabrina

pag 32-37

Marjan

pag 44-49

Cynthia

Uit wat voor gezin kom je?

Ik ben geboren in 1987 in Winschoten. Later kreeg ik nog twee zusjes. Mijn moeder had smetvrees en was altijd aan het schoonmaken. Ze had geen aandacht of liefde voor ons. Ze was emotioneel. Mijn vader schreeuwde veel en was altijd negatief. Hij schold mijn moeder uit voor domme gans of mongool. Er was geen enkele warmte in ons gezin. Ik kan me niet herinneren dat mijn ouders ooit hebben gezegd dat ze van ons hielden.

Hoe zou dat komen?

Toen wist ik het niet. Dat vroeg je je ook niet af. Later hoorde ik van mijn oma dat mijn vader ook als kind al heel moeilijk was. Hij had jeugdpuistjes en was daardoor erg onzeker. Ze vertelde hoe zwaar mijn moeder het met hem heeft gehad. Hij heeft haar in haar buik getrapt toen ze zwanger was van mij. Ze mocht niks, niet zomaar naar buiten, geen rijbewijs halen, niet sporten. Mijn moeder heeft ook in een blijf-van-mijn-lijfhuis gezeten met mij.

Was je bang voor je vader?

Altijd. Als ik iets fout deed of tegen hem inging kreeg ik straf. Hij greep me in de nek of trok aan mijn haren. Hij schopte mij een keer naar boven zonder dat ik één trede van de trap raakte. Als we op de achterbank van de auto niet stil konden zijn ging zijn hand naar achteren en sloeg hij de eerste die hij te pakken kreeg met het hoofd tegen de zijkant van de auto. Hij had zichzelf niet onder controle.

Kun jij je de allereerste keer herinneren dat je vader onaardig deed tegen je?

Dat was toen ik naar bed moest en hem een kus wilde geven. Hij zei botweg: 'Nee.' Daar ben ik heel verdrietig over geweest. Zo afgewezen te worden. Ik heb hem daarna nooit meer om een knuffel gevraagd.

Hoe ga je hiermee om als kind?

Je probeert geen fouten te maken en bent zo weinig mogelijk thuis. Ik was heel blij met mijn opa en oma. Op een gegeven moment was ik alleen maar bij hen. Als ik naar huis moest ging ik voor mijn gevoel door een zwart gordijn.

Namen je opa en oma je in bescherming?

Ik wilde een keer naar ze toe, maar er was iets met mijn fiets. Toen ging ik op mijn moeders fiets. Zij had zo'n mandje voorop. Dat zag er niet uit. Ik haalde het eraf en legde het achter het huis. Onderweg werd ik gebeld door mijn vader. Hij was woedend vanwege het mandje en schold me uit voor kutkind. Ik moest onmiddellijk terugkomen. Dat heb ik niet gedaan. Ik ging naar mijn opa en oma en vertelde wat er was gebeurd. Toen heeft mijn opa mijn vader gebeld en gezegd: 'Wie denk je wel niet dat je bent? Zo kun je niet omgaan met een kind!' Ze zijn toen een hele poos niet meer naar mijn ouders gegaan en ik mocht van mijn vader ook niet meer naar mijn opa en oma.

Wat vonden anderen van je vader?

Op verjaardagen kon hij best gezellig zijn. Als ik vriendinnetjes mee naar huis nam deed hij geïnteresseerd. Voor de buitenwereld leken wij een normaal gezin. Toen mijn ouders gingen scheiden waren veel mensen verbaasd.

MIJN VADER
ZEI: AL ZOU ZE
DOOD OP DE
GROND LIGGEN,
IK ZOU GEWOON
OVER HAAR
HEENSTAPPEN

Sprak je met niemand over de situatie thuis?

Ik schaamde me ervoor, maar was ook bang. Ik weet dat mijn zus een vriendje had en op een dag niet naar huis wilde. Ze had verteld hoe het er bij ons aan toging. Toen mijn vader haar ophaalde en hoorde hoe verdrietig ze was, werd hij zogenaamd emotioneel en sloeg een arm om haar heen. Dat deed hij anders nooit. Als kind ben je dan zo blij, dat je al het negatieve vergeet. Ik deed vaak mijn best om lief gevonden te worden. Dan ruimde ik op, kookte als mijn ouders aan het werk waren, maar nooit kreeg ik te horen dat ik het goed had gedaan.

Was je niet jaloers op kinderen die wel een lieve vader en moeder hadden?

Ik had er wel last van. Vaak dacht ik: waarom heb ik niet zulke ouders? Waarom zitten wij niet gezellig met z'n allen aan tafel? Waarom wordt aan ons niet gevraagd hoe het was op school? Waarom doen wij nooit iets leuks?

Was je ongelukkig?

Op een gegeven moment ging ik me snijden. Ik was 12, 13 jaar en probeerde de pijn die ik voelde weg te halen door andere pijn te veroorzaken. Pijn vanbuiten is draaglijker dan pijn vanbinnen.

Hadden je ouders het in de gaten?

Ik verborg het altijd door shirts met lange mouwen te dragen. Soms deed ik er een pleister of verband op. Als ernaar werd gevraagd zei ik dat ik me gekneusd had.

Wilde je echt dood?

Ik heb er wel aan gedacht. Maar ik had altijd mijn opa en oma nog. Zij waren mijn redding. Zij hielden wel van mij. Ik was een keer weggelopen van huis. Na een paar dagen belde mijn opa. Toen heb ik wél opgenomen. Hij haalde me op en omdat ik die dagen nauwelijks iets had gegeten, nam hij me mee naar een cafetaria. Ik mocht alles uitkiezen. Hij was zo blij dat ik terug was. Ik ben een paar weken bij mijn opa en oma gebleven. Mijn ouders kwamen niet één keer langs, terwijl ze een paar huizen verderop woonden.

Waarom ging je terug?

Ik moest wel. Mijn ouders dwongen me. Ze hebben niets tegen mij gezegd. Mijn vader maakte één opmerking: 'Al zou ze dood op de grond liggen, ik zou gewoon over haar heenstappen.' Mijn oma zei jaren later, dat was kort voor haar overlijden, dat ze die uitspraak heel erg heeft gevonden.

Mary-Jane

Hoe was jullie gezin?

Ik kom uit een gezin met een vader, moeder en nog een oudere broer. Er was veel muzikaliteit. Ik herinner me dat mijn vader op de gitaar zijn vingeroefeningen zat te doen, sigaret in de mondhoek, de mouwen opgestroopt. Mijn moeder ging in de weekenden mee tijdens optredens en zong met de band. Mijn broertje was ook muzikant. Ikzelf ging als tiener op dansen.

Hoe zou jij je ouders willen omschrijven?

Mijn vader was een ex-KNIL'er. Een autoritaire man. Mijn moeder was ook wel dominant, maar meer naar ons toe. Voor mijn vader had ze angst. Hij kon erg boos worden.

Hoe was jouw verhouding tot hem?

Ik was een vaderskindje. Ik bewonderde hem.

Wat was je voor kind?

Ik speelde altijd rustig in een hoekje met mijn poppen. Heel teruggetrokken. Mensen zeiden vaak: 'goh, wat is ze serieus voor haar leeftijd'. Dat kwam misschien door de omstandigheden.

Welke omstandigheden?

Ik werd al heel jong geïndoctrineerd door mijn vader, dat ik niet over het gebeuren mocht praten. Nog altijd vind ik het moeilijk om het uit te spreken. Hij misbruikte mij. Ik weet geen leven zonder misbruik. Het was er elke dag.

Hoe ging dat?

Het was een soort ritueel. Elke ochtend om zes uur maakte hij ons wakker. Dan gingen we naar de woonkamer en zat ik op de bank te wachten. Ondertussen werd alles klaargezet. Een kruk, handdoek, seksboekjes, babyolie. Ik probeer het te vertellen zonder emotioneel te worden, want het is best wel moeilijk. Dan vroeg mijn vader: 'Wie wil er een spelletje doen?' Ik stak altijd mijn hand omhoog. 'Ja, ikke.' Het was normaal voor mij.

Jurgen

In wat voor gezin werd jij geboren?

Ik ben geboren in Eindhoven. Ik had een twee jaar oudere zus. Mijn vader was dakdekker, maar vaak was hij werkloos. Mijn moeder was huisvrouw.

Hoe zou jij je ouders willen omschrijven?

Mijn vader was een man die veel problemen had met zichzelf en daarom ook is gaan drinken. Als hij had gedronken was ik bang voor hem. Mijn moeder was teruggetrokken. Ze leed onder de situatie thuis.

Wat herinner jij je als kind van die situatie?

Toen ik heel jong was lag ik vaak wakker in bed. Ik durfde niet te gaan slapen. Ik wist wat er kon gebeuren als mijn vader 's avonds laat thuiskwam. Dan was hij in de kroeg geweest en ladderzat. Ik herinner me een hoop kabaal. Er viel van alles, alsof het huis in elkaar stortte. Soms was ik nog op en zag ik hoe het uit de hand liep.

Wat gebeurde er?

Mijn vader schreeuwde alles bij elkaar. Mijn moeder probeerde hem te kalmeren. Zijn woede richtte zich daarna op haar. Ze vloog door de kamer. Mijn zusje en ik vluchtten in paniek de straat op. We belden aan bij de burens om hulp. Ik weet nog dat onze buurman opendeed en mijn vader plotseling zag opduiken. Hij schoot meteen weer naar binnen. Mijn vader was groot en sterk. Daar wilde je geen ruzie mee krijgen. Alleen al de blik in zijn ogen.

Hoe was het om je moeder mishandeld te zien worden?

Ik wilde haar wel beschermen, maar wist niet hoe. Ik was vooral bang. Ik weet nog dat ik op een avond bij mijn moeder in bed lag. Ik mocht bij haar blijven omdat ik zo angstig was. Opeens stond mijn vader in de slaapkamer. Met een stoel boven zijn hoofd wilde hij op ons in slaan. Ik vloog naar mijn kamer en ging onder het bed liggen.

Lana

Wanneer kwam jij op de wereld?

Ik ben in 1983 geboren in Kroatië. Ik woonde er in een dorpje met mijn moeder en oma. Mijn vader werkte in Nederland. Mijn ouders gingen scheiden toen ik 1 jaar was.

Hoe kwam jijzelf in Nederland terecht?

Op mijn 9^e werd mijn moeder plotseling ziek. Het leek een normale griep, maar het werd steeds erger. Op zeker moment viel ze flauw. Ik ben naar de burens gerend om hen te waarschuwen. In een ambulance is ze naar het ziekenhuishuis gebracht. Daar is ze gestorven aan longembolie. Er was een bloedpropje in haar hart gekomen. Ik heb geen afscheid van haar kunnen nemen.

Na de uitvaart werd ik door mijn vader en opa en oma meegenomen naar Nederland. Ik wilde in Kroatië blijven. Ze gaven me cadeautjes en zeiden dat het alleen voor de vakantie zou zijn. 's Nachts kwamen we aan in Rotterdam. Mijn vader zei meteen: 'Jij gaat nooit meer terug.'

Hoe was het leven met hen?

Ze woonden in één huis. Ik vond het heel naar. Ik mocht niet om mijn moeder huilen en moest zeggen dat zij slecht was. Ze zetten me meteen aan het werk, want ze vonden het niet kunnen dat ik al bijna 10 was en nog steeds niet kon koken en poetsen en strijken. Na school moest ik schoonmaken. Elke dag stofte ik honderden beeldjes af met van die kleedjes eronder. Ik haatte dat werk.

Voelde jij je niet verraden?

Ik voelde me vooral schuldig. Ik dacht dat ik een ondankbaar kind was, omdat ik niet van hem hield. Ik ging geloven wat zij over mij zeiden, dat ik slecht was.

Werd je ook geslagen?

Mijn vader kon uit het niets agressief worden. Soms zei hij: 'Mis je de klappen niet?' en begon hij me te slaan. Ik moest elke dag trainen om af te vallen en complete Nederlandse boeken overschrijven om de taal te leren. Als ik een keertje iets niet had gedaan kreeg ik slaag. Ik leefde in constante angst en was opgelucht als hij de deur uit was.

Wat herinner je je vooral als je terugdenkt aan die tijd?

Etenstijd was het engste moment van de dag. Dan zaten we met z'n vijven aan tafel. Er werd constant op je gelet. Schep je niet te veel op? Eet je niet te weinig? Eigenlijk deed ik het nooit goed. Ik vind het nog steeds moeilijk om aan tafel te ontspannen. Ik was vooral bang voor mijn vader. Hij noemde ons honden als we niet goed aten. Mijn jongste broertje had een wat langere tong. Die werd dan naar binnen geslagen. Hij mocht er niet uitzien als een mongool. Mijn moeder had de neiging je met je hoofd in het bord te drukken als je het eten naar binnen lepelde.

Op je zevende liep je weg van huis, samen met je oudste broertje. Wat was de aanleiding?

We hadden ruzie gemaakt om iets onschuldigs. Mijn moeder was woest. Ze schopte ons naar boven. Mijn broertje kon niet snel genoeg de trap opkomen. Daardoor kreeg ik de volle laag. Ik voelde de pijn door mijn ruggengraat trekken. Ik viel en haalde mijn schenen en armen open. Mijn moeder zei: 'Dat heb je verdiend.' Mijn broertje stond boven op me te wachten. Hij had spijt dat hij niet snel genoeg was en aaide me over mijn gezicht. Hij zei: 'Ik houd altijd wel van jou, want jij doet mij geen pijn.' Op dat moment besloten we samen weg te lopen. Het voelde minder angstig dan thuisblijven.

Waar wilden jullie naartoe?

Naar pake en beppe, onze opa en oma van vaders kant. De volgende ochtend slopen we heel vroeg het huis uit. Het was koud. Daarom nam ik het dekentje van mijn broertje mee. Op onze fietsjes reden we het dorp uit naar de boerderij waar ze woonden. Daar zijn we op de hooizolder gekropen. Na een paar uur waren we zo verkleumd dat mijn broertje naar beneden wilde. Pake was op dat moment de varkens aan het voeren. Toen kwamen natuurlijk de vragen. Ook van school, want we waren niet komen opdagen. Zelfs de wijkagent kwam langs.

Durfdet jullie de waarheid te vertellen?

Ik herinner me vooral dat mijn moeder benadrukte dat er niks aan de hand was en dat we ons aanstelden. De straf die we kregen, was gewoon verdiend. Dat hoorde bij de opvoeding. Toen mij vragen werden gesteld voelde ik veel druk. Mijn ouders zaten erbij. Ik durfde de waarheid niet te zeggen. Mijn vader zei ook altijd: 'Alles wat hier gebeurt, daar heeft de buitenwereld niks mee te maken'. Het voelde alsof we gevangen zaten in een onzichtbare kooi.

Hoe verantwoordelijk voelde jij je voor je broertjes?

Ik was de oudste en wilde voor hen de klappen opvangen. Daarom zat ik ook altijd mijn huiswerk te maken aan de keukentafel. Dan kon ik de situatie overzien. Ik wilde hen geven wat ze niet van onze ouders kregen. Voor het slapen las ik ze voor uit een boek. Ik moest ook altijd op mijn broertjes passen. Dat gaf veel stress.

ALSOF WE GEVANGEN ZATEN IN EEN ONZICHTBARE KOOI

Wat voor rol speelden de opa en oma van moeders kant in je leven?

Ik hield van ze. Ik vond het fijn om er te logeren. Ze boden me een veilige haven. Daar kon ik ontspannen. Ik heb wel eens gesmeekt of ik daar mocht wonen. Als mijn ouders me kwamen ophalen wilde ik nooit mee. Dan vluchtte ik de tuin in en klampte ik me vast aan een boom. Mijn opa zei dat ik los moest laten. Als ik niet meeding zou ik een volgende keer misschien niet meer mogen komen. Mijn moeder gebruikte dat ook als presiemiddel.

Wat deden ze om jou te beschermen?

Ze zagen dat ik heel bang was. Mijn oma vroeg wel eens: 'Gaat het weer gek thuis?' Ik heb mijn opa één keer telefonisch ruzie horen maken met mijn moeder. Hij zei zo iets als: 'Je brengt haar maar naar ons, anders kom ik haar halen.'

Had je vriendinnetjes?

Ja, ze waren voor mij een vluchtroute. Bij hen thuis was het fijn. Als mensen warm reageerden, als ze me bijvoorbeeld een compliment gaven dat ik lief was, dan wilde ik het liefst zeggen hoe moeilijk het thuis was en hoe ellendig ik me voelde. Maar het kwam niet over mijn lippen.

Hoe was het om te zien dat andere ouders wél aardig waren tegen hun kinderen?

Ik herinner me een vriendinnetje die een zwakbegeafd zusje had. Op een gegeven moment ging dat meisje helemaal door het lint. De moeder nam haar liefdevol bij zich en probeerde haar te kalmeren. Dat rijmde niet met mijn ervaring. Ik had verwacht dat ze klappen zou krijgen. Ik was in de war en zat daar maar te staren. Mijn moeder was kennelijk benauwd dat ik mijn mond voorbij zou praten. Opeens mocht ik niet meer zoveel met vriendinnetjes spelen. Ze gaf me steeds vaker huisarrest. De langste periode was drie maanden. In die tijd ben ik me gaan verstoppen in boeken. Dan werd er minder op mij gelet, dan was ik onzichtbaar.

colofon

uitgave

WBOOKS, Zwolle
info@wbooks.com
www.wbooks.com

tekst

Gijs Wanders
www.gijswanders.nl

portretten

Herman van Hoogdalem
www.hermanvanhoogdalem.nl

vormgeving

Peter Boersma
www.hehallo.nl

initiatief

Hameeda Lakho
www.hameedalakho.nl

filmopnames

Hans Burgers, Mees Burgers,
Marco Prins

editing

Paul Bosman

met dank aan

Cynthia, Fouad, Hameeda,
Jurgen, Lana, Marjan, Mary-Jane,
Sabrina, Yassine

Academie voor Herstel en Ervaringsdeskundigheid
www.herstel-ervaringsdeskundigheid.nl

Het Kopland
www.hetkopland.nl

GasTerra
www.gasterra.nl

Fonds Slachtofferhulp, Augeo Foundation, Gemeente Den Haag,
GGD Haaglanden, Caroline Mobach & Partners BV, Hameeda Lakho
Training & Coaching en Advies, Zonta Nederland, LFB, Fonds
Toevluchtsoord en begeleider Frank Dijkstra

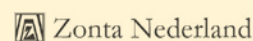
Het Kopland & **zienn**

GasTerra

fonds
slachtofferhulp

HAMEEDA LAKHO
TRAINING - COACHING - ADVIES

Over het project *Getekend - sporen van kindermishandeling* zond de EO 5 korte documentaires uit.

© 2020 WBOOKS / Gijs Wanders / Herman van Hoogdalem

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

De uitgever heeft ernaar gestreefd de rechten met betrekking tot de illustraties volgens de wettelijke bepalingen te regelen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

Van werken van beeldende kunstenaars aangesloten bij een CISAC-organisatie is het auteursrecht geregeld met Pictoright te Amsterdam. © c/o Pictoright Amsterdam 2020.

ISBN 978 94 625 84136

NUR 646

Altijd hebben ze gezwezen,
uit angst, schaamte of schuld-
gevoel. Nu vertellen ze hun
verhaal, moedig en zelfbewust.

Elk jaar zijn er in ons land ongeveer 119.000 kinderen slachtoffer van verwaarlozing, geweld, seksueel misbruik. Tientallen overlijden aan de gevolgen. Velen zijn getekend voor hun leven.

In *Getekend – sporen van kindermishandeling* vertellen slachtoffers hun verhaal terwijl ze worden geportretteerd. Moed en veerkracht zijn nodig om overeind te blijven; toen als kind, nu als volwassene. We kijken door hun kinderogen en voelen de verwarring en eenzaamheid. We zien hoe ze als volwassenen overeind komen. Hun drang om te overleven is indrukwekkend.

